

++ toelichting ++

Beste mensen,

De parabel van deze zondag is de meest merkwaardige van alle parabellen.
Hij spot met de elementaire wetten van de literatuur.
In een verhaal kan alles, behalve het laten sterven van de held, die 'het probleem', had moeten oplossen.
Maar in deze parabel gebeurt het wel.

Dat het eigenlijk niet kan, bewijst ook de tekst zelf:
de verteller wendt zich tot de omstanders met de vraag:
hoe moet dit nu aflopen? Ik kan geen eind maken aan mijn verhaal!

Daarmee weerspiegelt de parabel de verlegenheid in de jonge kerk na de dood van Jezus:
hoe moet het nu verder? is er wel een 'verder'? Dood is toch dood?

Meditierend over teksten uit het Oude Testament (o.a. over de steen, die de bouwlieden...)
en steunend op de ervaring en het getuigenissen van de leerlingen
kwam men tot de belijdenis dat Jezus leeft, dat de dood (zijn dood) het einde niet is.

De parabel bevat

- een uitvoerig citaat uit het Oude testament in het begin (de wijngaard)
- een verwijzing naar het levenseinde van Jezus (zoals van veel geloofsgetuigen)
- het proces van reflectie in de gemeente
- opnieuw een citaat dat de aporie oplost (de hoeksteen).

Met deze parabel geeft deze evangelist (en ook de andere twee)
een kijkje in de geschiedenis
én van de verhouding Oude en Nieuwe Testament
én van de worsteling van de jonge kerk met het onmogelijke gegeven van Jezus' dood.

Een goede zondag
en vriendelijke groet,

Hans

ZEVENENTWINTIGSTE ZONDAG DOOR HET JAAR A.

Jesaja 5:1-7
Matteüs 2: 33-43

Bennekom 2014

Zondag na zondag horen we in de liturgie een passage uit een evangelie voorlezen. Soms herken je het verhaal, een enkele keer misschien niet. Het kan bijna niet anders of je krijgt op den duur de indruk dat een evangelie bestaat uit een bundel losse verhalen over het leven van Jezus. Een verhalenboek zonder veel samenhang of structuur.

Het zal u dan ook wellicht verwonderen, dat vanaf deze zondag tot aan het einde van het kerkelijk jaar begin december alle evangelielieverhalen zullen spelen ná de plechtige intocht van Jezus in Jeruzalem. Dus van die allerlaatste week in zijn leven, daar de sporen van dragen.

Want over alle parabels die u de komende weken zult horen, over alle twistgesprekken met zijn tegenstanders, over alle vermaningen en gebeurtenissen hangt - steeds dreigender - de schaduw van zijn naderende dood. Jezus is zich daar blijkbaar zelf ook van bewust. Keer op keer brengt hij zijn dood – die iedere dag dichterbij komt – ter sprake. Zo ook vandaag. En hij schaamt zich niet een parabel ten gehore te brengen, waarin hij zijn eigen dood ronduit als 'moord' durft te kwalificeren.

Wanneer Matteüs vijf decennia later verslag doet van deze dinsdag in de Goede week (zie Marcus 11:12, 19 en 20) dan doet de evangelist dat met de kennis en de geloofsovertuiging van zijn eigen tijd. Een halve eeuw lang heeft de jonge kerkgemeenschap dan immers nagedacht en gemediteerd over de gewelddadige dood van Jezus. De gelovigen deden dat o.a. aan de hand van wat ze gelezen hadden in psalm 118. Daar lezen ze: 'de steen, die de bouwlieden verworpen hebben, is de hoeksteen, het hoofd, geworden'.

In alle eerbied en met grote liefde worden die Bijbelwoorden - als een voorspelling - Jezus in de mond gelegd; en terecht! Want die psalm draagt niet alleen de sporen in zich van de gehele lijdensweek, maar ook het feest van Pasen klinkt er al in mee als je die psalm bidt: dit is de dag, die de Heer heeft gemaakt en gegeven.

Jezus laat zijn parabel op dezelfde manier beginnen zoals ook Jesaja zijn preek begonnen was. U hebt dat gehoord, toen u beide lezingen beluisterde. Toen Jesaja sprak over Gods wijngaard stond de profeet aan het begin van zijn carrière; als Jezus – een kleine zevenhonderd jaar later - het verhaal van de wijngaard van Jesaja overneemt, heeft Jezus zijn zending bijna volbracht.

Met reuzenschreden overbrugt de parabel de enorme afstand-in-tijd, die Jezus scheidt van Jesaja. Voor de goede verstaander trekken alle groten die Israel heeft voortgebracht – in de parabel van Jezus - in twee golven aan ons geestesoog voorbij.

Eerst de geestelijke en politieke leiders, mensen als Mozes, Jozua, Samuel en David, vervolgens de profeten, niet alleen Jesaja, Jeremia en Ezechiël, maar ook de twaalf kleine profeten: Amos, Hosea, Jonas enzovoorts. Veel van deze mensen hebben volgens de joodse traditie indertijd ernstig geleden tijdens hun leven en sommigen zijn zelfs als martelaar gestorven. Zij zijn kwalijk behandeld door de mensen tot wie - ze als Godsgezanten - zijn gezonden. In de woorden van de parabel:

Maar de landarbeiders nemen zijn dienaars vast
en geven de een slaag, slaan de andere dood
en vermoorden een derde met stenen!

Weer zendt hij dienaars uit, andere,
een groter aantal dan eerst,-
maar met hen doen ze precies hetzelfde.

In al die eeuwen, waarin Abraham was weggetrokken uit zijn land, Mozes het volk had uitgeleid uit het slavenhuis van Egypte en de profeten de mensen hadden vermaand, zowel in goede als in slechte tijden, in al die eeuwen was de morele situatie van het volk kennelijk nauwelijks of niets verbeterd.

De wijngaard, met zoveel liefde, zorg en toewijding door de Eeuwige aangelegd, wilde maar niet tot bloei komen. En vrucht dragen? ho maar! Onwillekeurig dringt zich de vraag op: hoe ligt de wijngaard er in de wereld nu, vandaag aan de dag, bij? En hoe gaat het er mee in uw eigen leven? Draagt het werk, dat God ook in u begonnen is, wel vrucht?

Prachtig schildert Jezus daarop de wanhopige stemming van de eigenaar van wijngaard als die tenslotte zijn eigen zoon naar hen toestuurt met de gedachte: mijn zóón... hem zullen ze toch wel ontzien?! Hoe naïef! Wij mensen, deinken blijkbaar nooit terug; wij schuwen geen enkel geweld. Ook Jezus wordt - net als de profeten vóór hem - door mensen buiten je wijngaard ge-goooid en daar, buiten de muren van Jeruzalem, ter dood gebracht.

Menselijkerwijs gesproken is met de dood van Jezus de parabel uit. De verteller beseft dat. Hij kan immers niet verder met zijn verhaal. Ten einde raad wendt hij zich tot de omstanders met de vraag: hoe moet ik nu in Gods Naam die geschiedenis verder vertellen?

Het zijn de gelovigen onder leiding van de Twaalf en de andere leerlingen van Jezus, die – lezend in het Oude Testament – tot het gelovige inzicht kwamen: neen! dit was het einde niet. Met die ontdekking van de hoeksteen brengt o.a. de evangelist Matteüs de parabel van Jezus' dood tot voltooiing.

En wijzelf, die hier in de kerk op deze zondagmorgen samengekomen zijn, wij zijn het levende getuigenis en het onweerlegbare bewijs, dat met de dood van Jezus het verhaal van God en zijn wijngaard niet uit is. Dat het verhaal ook vandaag nog steeds doorgaat; - en naar wij hopen en geloven - totdat het Koninkrijk van God uiteindelijk gestalte gekregen heeft in de wereld, die ons dierbaar is maar die er nu zo verscheurt en gewelddadig bij ligt. Moge de Barmhartige zijn wijngaard gedenken!